

Македонија: Нов закон за полесен пристап на странските банки

Од Љубица Рубен-Менс Легис Правна Фирма

Намерата на оваа статија е да се претстави на пошироката јавност и заинтересираните страни на банкарскиот систем на Република Македонија и последниве развивања со посебно внимание на правните аспекти на истиот. Регулаторната рамка за основање и работа на банките на територија на Македонија преку краток преглед на новиот закон за банки на територија на Македонија преку краток преглед на новиот Закон за банки (2007) и новините кои се претставени или подоле обезбедени. Главната намера на новиот Закон да се создаде цврста и сигурна бизнис околина во која домашните и странските банки ќе работат и ќе го олеснат пристапот на странските банки на домашниот финансиски пазар со цел да се зголеми конкуренцијата во банкарскиот сектор.

Историски и Политички Контекст

Следствено на колапсот на Комунизмот во Централна и Источна Европа сите земји во регионот вклучувајќи ја Македонија се соочени со многу тешка задача- да го надминат наследството на неефикасната социјалистичка економија и да се применат пазарните принципи. Предизвиците беа огромни. Правната и политичка несигурност, слабата инфраструктура, сиромаштијата, недостатокот од пазарни принципи и основните пазарни институции, плус внатрешните конфликтине го прават овој ризик воопшто лесен.

Поради историјата на Република Македонија како дел од Поранешната Република Југославија некои финансиски институции кои имаат долга традиција во другите земји (како берза, брокерски куќи и Комисија за Хартии од Вредност) само скоро беа запознаени и етаблирани во Македонија (во последните 10 години). Од нивното основање овие институции се во процес на постојан развој. Следејќи ги измените во деловната средина Владата е во процес на воведување на потребни амандмани на сродни закони кои ќе дозволат институции на поефикасна средина на работење.

Владата има намера да го отвори финансискиот пазар на странските инвеститори. Условот за реализирање на таа цел е да обезбеди соодветни и атрактивни услови за странски инвеститори и одредени гаранции за сигурност на странски инвестиции. Планот е исто така да се стане член на Европската Унија (ЕУ) и да се осигура дека Македонската легислатива е во согласност со законите на ЕУ.

Македонски банкарски систем

На крајот од 2007 банкарскиот систем на Република Македонија беше составен од 18 банки и 12 штедилници. Од нив (најголемите три се во група со големите банки, осум средни банки и девет мали банки).

Движењата од 2006 се во главно кон концентрација на капитал, консолидација и намалување на бројот на банките намалување на учество во домашните акционери на сметка на зголемено учество на странските стратешки инвеститори и доминантните акционери на банките.

Странските инвеститори во Македонскиот финансиски систем учествуваат во главно преку превземање на домашните банки.

Но трендовите во 2007 покажуваат сериозно зајакнување на позицијата на финансиските институции како доминантни акционери на банките. Статистиките покажуваат учество во финансиските институции во сопственичката структура на банките во 2007 кое беше 60,4 % кои претставуваат зголемување од 16,4% споредени со претходната година.

Ова беше поради конечното превземање на неколку постоечки домашни банки од странските стратешки инвеститори.

Поради тоа во 2007 Сосиете Женерал С.А Париз, Мајлстоун ЕХФ Рејкјавик и Алфа Фајненс Холдинг од Софија пристапија на Македонскиот Банкарски Систем преку превземање на домашни банки.

Додатно информацијата од Берзата на недвижности покажува зголемен интерес за тргување со акции на банките кои котираат на Македонската Берза (МБ) од институционалните инвеститори.

Овој зголемен интерес на странските институционални инвеститори е резултат од зголемените цени на акции на Берзата на недвижности, поголемата профитабилност на банките, главниот економски развој во земјата како и подобрената правна инфраструктура која е директирана за подобра транспарентност на банките.

Сите овие трендови се од стратешки интерес за банкарскиот систем во Македонија и додатно ќе придонесат на зголемување на банкарските активности во земјата, поголема понуда за услугите и подобрен корпоративен имиџ за банките и поголема ефикасност за Македонскиот банкарски систем.

Регулаторна основа

Една од главните активности на Македонската влада во изминатата деценија е хармонизација на домашната легислатива со ЕУ легислативата. Поради тоа земјата се припрема за членство во ЕУ. Како резултат на тој процес за хармонизација нов Закон за Банките беше донесен на 1 Јуни 2007. Новиот закон содржи одредби во согласност со директивата 2006/48/ЕЦ и директивата 2006/49/ЕЦ од Европскиот Парламент и Советот кој се оснесува на превземање и следење на работата на кредитните институции и капиталната адекватност на инвестициските фирми и кредитните институции. Главните новини кои се претставени со овој закон се:

-зајакнување на критериумите за лицензирање на акционерите со квалификувани држење како и членови на менаџерски и надзорен одбор на банките;

-зајакнување на доброто корпоративно управување во банките

-воспоставување на основа за имплементација на БАЗЕЛ II

-зголемување на системите за менаџирање на ризик во банките;

-зголемување на надгледувањето и контролата врз Банкарските операции;

-усогласеност на сметководствените стандарди на банката со Меѓународните Сметководствени Стандарди (ИАС) и Меѓународните Стандарди за Финансиско Извастување (ИФРС);

-регулирање на ревизија врз Банките;

-зајакнување на корективните мерки и ефикасен излез на банките од банкарскиот систем;

-регулирање на начинот за влез и работа на гранките на странските банки и банките на ЕУ членките;

Новиот Закон за Банки ќе придонесе за привлекување на странски банки, зајакнување на доброто корпоративно управување кај банките и зајакнување на надгледувањето на банките.

Новиот закон им дозволува на странските банки и банките од земјите-членки на ЕУ да работат во Република Македонија преку нивните подружници. Посебно поттикот е обезбеден за влез на банки од држави членки на ЕУ. Законот дозволува банки од земји членки на Европска Унија преку нејзини подружници во Република Македонија да изврши финансиски активности и е авторизирана да оперира во домашната земја. Банките од членките на ЕУ може да почнат да работат на територијата на Република Македонија